

Billie, en mindre levende Retsfølelse end den Anden, men paa Grund af en forskjellig Opfattelse af Forholdene (Hør!). Ved Spørgsmaalet om hvad der er billigt, befinder man sig mere paa Følelsens, ved Spørgsmaalet om det Retfærdige mere paa Forestillingernes, paa Begrebernes Gebeet; her er en ganske anderledes fast Grund at bygge paa, det Retfærdige kan ganske anderledes fastholdes; der kan man møde Indvendinger med Haab om at gjendrive dem, men ved Spørgsmaal om det blot Billige vil Forsøget herpaa næsten altid være forgjæves. Men jeg beder Dem, mine Herrer, at bemærke, hvad jeg allerede tidligere antydede, at, naar jeg taler om det Retfærdige, sigtes herved ikke til hvad man pleier at kalde den strenge Ret; her er heller ikke Tale om det Slags retslige Fordringer, som gjøres gjældende mellem Mand og Mand, og som henhøre til Privatforholdene, men om et Retfærdighedskrav fra Undersaatteernes Side, ligeoverfor Staten, om hvad der kan bestaae med en retfærdig Bestatnings-Lovgivning, og fra dette Standpunkt trøster jeg mig til at godtgjøre, at her er et retfærdigt Krav paa Erstatning, et saadant Krav, som ingen retfærdig Lovgivning kan sætte tilside. Jeg kan altsaa ikke følge den Opfordring, som den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2det District (Tscherning) igaar stillede om at holde Spørgsmaalet om Berettigelsen og Ikke-Berettigelsen ude. Og dog — jeg vil holde det ude, hvis man vil anerkjende, at der er et retfærdigt Krav paa Erstatning (Nei!); men hvis man ikke vil anerkjende det — og jeg har Grund til at antage, at man ikke vil det, i det mindste ikke fra alle Sider — saa maa jeg forbeholde mig at give mit Bidrag til Opklaring af dette høist vigtige Spørgsmaal; men jeg tør tillige udbede mig det ærede Things Tilladelse til ikke for Diebliffet at gaae videre i denne Retning; jeg ønsker det ikke i dette Dieblif, fordi man under Sagens første Behandling kun 2 Gange kan tage Ordet (Tscherning: ja det er en Ulykke!) Jeg anseer det ikke for en Ulykke, jeg vilde anseer det Modsatte for en parlamentarisk Ulfik, og jeg skal vide at rette mig efter de reglementariske Forrifter, som Forretningsordenen i den Henseende indeholder; men, me-

dens jeg har taget Ordet — hvilket jeg ibrigt havde begjert noget tidligere, end jeg erholdt det — for allerede nu at berøre nogle Hovedpunkter i Sagen, der ved adskillige af de holdte Foredrag forekom mig at være bragte noget i det Uklare, maa jeg paa den anden Side, førend jeg gaaer ind paa en nærmere Begrundelse af, at der her i Sandhed eksisterer et Retfærdighedskrav, ønske at oppebie de flere Grindringer, som muligt i den modsatte Retning kunde fremkomme, og jeg beder da, at det maa være mig tilladt imod Slutningen af den første Behandling under Et at imødegaae disse Grindringer. Jeg skal her kun tilføie, at den Anskuelse, for hvilken jeg har udtalt mig, at nemlig Besidderne af privilegeret Hartkorn have et retfærdigt Krav paa Erstatning for Stattemoderationens Ophævelse, er meget langt fra at være ny. Det er den, som næsten med Genstemmighed er bleven anerkjendt af de — som man igaar kaldte dem — hensovede Provindsstaaender; nu, vi ville ønske os til Lykke med, at de ere hensovede, og at vi have en lovgivende Rigsforsamling istedetfor, men vi bør dog ikke kaste Brag paa det Organ som dengang var den eneste Repræsentation, Folket havde. Det blev saavel i Roskilde, som i Viborg næsten med Genstemmighed antaget, at der er et retligt begrundet Krav, paa Erstatning for Ophævelsen af den omhandlede Skattelettelse, og denne Forudsætning ere i sin Tid samtlige vedkommende Regjeringscollegier gaaede ud fra, ligesom den og udgjør Grundlaget for det foreliggende Lovudkast. Jeg troer derfor, at kunne antage, at denne Anskuelse ligeledes hos en Deel af Thingets Medlemmer finder nogen Anklang, og Hovedmomenterne af hvad der i den Retning kunde være at sige, ville derhos allerede findes udtalt i Landbocommissionens Betænkning. Jeg siger: Hovedmomenterne, thi der kunde vistnok være en Deel Mere at sige angaaende det her omhandlede Spørgsmaal, og hvad der kunde være at tilføie, vil tildeels berøve paa Besskaffenheden af de Bemærkninger, som her i Salen maatte fremkomme; men jeg vil ret indstændigt bede de af Thingets Medlemmer, der have Tvivl og Indvendinger, som de troe